

Riktlinje för Sociala krav vid upphandling

Dessa riktlinjer för Sociala krav vid upphandling gäller tillsammans med Upphandlingspolicy samt Riktlinje för upphandling för samtliga styrelser och nämnder i kommunkoncernen i Köping, Arboga, Kungsör och Surahammar samt för Västra Mälardalens Kommunalförbund och Västra Mälardalens Myndighetsförbund.

Vid kommunens upphandlingar bör social och miljömässig hänsyn beaktas.

Sociala hänsyn

Upphandlingar med sociala hänsyn innebär att man vid framtagande av förfrågningsunderlag utformar utvärderingskriterier och särskilda avtalsvillkor/utförarvillkor så att utförandet av det upphandlade tjänsterna verkar i riktning mot vissa sociala mål (ökad sysselsättning, minskat utanförskap m.m.).

Sociala hänsyn – arbetsmarknadsåtgärder

Sociala hänsyn i tjänsteupphandlingar tas genom formulerade krav, utvärderingskriterier eller särskilda kontraktvillkor i upphandlingar. Detta för att verka i riktning mot att nå vissa sociala mål såsom ökad sysselsättning och minskat utanförskap.

Sociala hänsyn – underlätta för den sociala ekonomin

Sociala ekonomin kan ges bättre möjlighet att lämna anbud genom formulerade krav, utvärderingskriterier eller särskilda kontraktvillkor i upphandlingar. Detta för att ge dessa anbudslämnare förutsättningar att lämna anbud och hävda sig i anbudsutvärderingen

Sociala hänsyn i utvecklingsländer

Sociala hänsyn, även kallade etiska hänsyn, kan tas vid upphandling av produkter tillverkade i utvecklingsländer där det finns en risk för brott mot de mänskliga rättigheterna.

Ickediskriminering;

- Vid upphandling av tjänster och entreprenader ska krav ställas på att leverantören vid utförande av den avtalade tjänsten ska följa gällande antidiskrimineringslagstiftning, Diskrimineringslagen (SFS 2008:567) och lag om Diskrimineringsombudsmannen (SFS 2008:568). Leverantörer med fler än tjugo anställda ska ha en upprättad jämställdhetsplan i enlighet med gällande lagkrav.
- Leverantören ska ha samma ansvar för att säkerställa och främja jämställdhet i sitt uppdrag som om kommunen själv hade utfört tjänsten.

Rutiner vid upphandling

I samband med upphandling övervägs noggrant om och vilka krav kring sociala hänsyn som kan vara relevanta att ställa. Även dialog med externa parter såsom arbetsförmedling och liknande kan behövas.

Innan upphandling:

- Marknaden undersöks med inriktning på om det är relevant att upphandla med sociala hänsyn
- Dialog med verksamhet och sakkunniga om vikten av sociala hänsyn vid upphandlingar genomförs
- Eventuella kostnadsökningar, och ansvar för dessa, som kan uppstå vid upphandling med sociala hänsyn tydliggörs
- Dialog och informationsmöten med marknaden om att en viss upphandling kommer att genomföras.
- Om möjligt genomför förannonsering av upphandling för att fånga in synpunkter från marknaden
- Om möjligt planera för att dela upp upphandlingen i flera delar

Förfrågningsunderlag och annonsering:

- Förfrågningsunderlaget utformas med ett tydligt och enkelt språk
- Längre anbudstid än vad lagen anger som minsta anbudstid tillämpas för att få ovana aktörer att hinna med att lämna anbud
- Längre tid mellan tilldelning och datum för leverans tillämpas för att ge tid för uppbyggnad av organisation, uppstartstid
- Den politiska viljeinriktningen redovisas i förfrågningsunderlaget

Krav i förfrågningsunderlag

- Anpassade krav ställs på omsättning, organisation, erfarenhet etc. beroende på presumtiva anbudsgivare
- Krav ställs på att anbudsgivaren har ett aktivt arbete för socialt ansvarstagande
- Sociala hänsyn utformas som tydliga avtals- och utförarvillkor, dvs. villkor som en antagen leverantör ska uppfylla vid avtalsstart eller inom en viss tid därefter. Villkoren behöver alltså inte vara uppfyllda när anbud lämnas.
- Krav ställs på att antagen leverantör som en del i utförandet ska erbjuda sysselsättning till personer som står långt ifrån den ordinarie arbetsmarknaden, särskilt långtidsarbetslösa och/eller personer med funktionsnedsättning samt praktikanter. Omfattningen ska framgå
- Krav ställs på att antagen leverantör som en del i utförandet ska delta i program för att motverka lokal arbetslöshet (anställa viss andel ifrån den lokala arbetsmarknaden).
- Krav ställs på att antagen leverantör vid utförandet av den upphandlade tjänsten ska göra något för att främja jämställdhet och

en jämn könsmässig sammansättning. Detsamma gäller mångfald i fråga om etniskt ursprung.

Ekonomiska villkor

- Faktureringsvillkor/ersättningsvillkor utformas så det möjliggör start utan stort eget kapital

Utvärdering

- Personal- och brukarinflytande värderas och kan ge anbudet mervärde. Det kan gälla tjänster inom rehabilitering eller utbildning, där brukaren ska kunna påverka och ta ansvar för sin situation.
- Möjlighet att erbjuda brukaren ett socialt nätverk värderas och kan ge anbudet mervärde. Det kan gälla tjänster inom stöd, vård och behandling, där brukaren behöver förnya sin livssituation och har betydande behov av stöd även efter att den upphandlade insatsen är avslutad.
- Vid anbudsutvärderingen kan det bedömas positivt om den ordinarie verksamheten, med professionell personal, kompletteras med ideella insatser.
- Faktorerna måste ha ett direkt samband med det som ska upphandlas, samt vara proportionerliga och icke diskriminerande.
- Vid anbudsutvärdering värderas åtagandena: emottagande av långtidsarbetslösa och praktikanter samt skapandet av arbetstillfällen

Uppföljning

- Uppföljning av ställda krav kring social hänsyn görs genom att olika typer av verifikationer från leverantören begärs in under avtalstiden
- Kontroll och uppföljning av ställda krav kan ske genom skriftliga frågor till leverantören, granskning av leverantörens egenkontroll, revision hos leverantören av oberoende part (Kommentus, fackliga företrädare) eller genom besök på plats hos leverantören
- Uppföljning av leverantörens upprättade plan för jämställdhet genomförs och leverantören ska regelbundet under avtalstiden redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att uppnå de mål som angivits i planen

Arbete med uppföljning kräver en intern organisation inom kommun. Inför de upphandlingar där det är relevant bör en uppföljningsplan upprättas av kommunen med tydlig ansvarsfördelning, uppföljningsmodell, tidplan och eventuella konsekvenser av krav som inte uppfylls av leverantören.

Utpekade upphandlingsområden där det kan vara lämpligt att upphandla med sociala hänsyn

Upphandlingsområden där det kan vara lämpligt att ställa krav/villkor på sociala hänsyn är följande:

Tjänsteupphandlingar;

- Grönyteskötsel är en lämplig tjänsteupphandling där krav/villkor på sociala hänsyn med arbetsmarknadsåtgärder bör ställas, i form av t ex anställning av arbetslösa och praktikanter.
- Lokalvård är också en lämplig tjänsteupphandling där krav/villkor på sociala hänsyn med arbetsmarknadsåtgärder bör ställas.
- Entreprenörer inom fastighet och teknik. är också en lämplig tjänsteupphandling där krav/villkor på sociala hänsyn med arbetsmarknadsåtgärder bör ställas
- Byggentreprenadupphandlingar är också ett område där krav/villkor på sociala hänsyn med arbetsmarknadsåtgärder bör ställas.
- Utförare inom social omsorg. Vid upphandling av utförare inom social omsorg bör sociala hänsyn tas genom att underlätta för den sociala ekonomin att lämna anbud.